

ARSO 6AU - Trabalh entara setmana deth 23 ath 27 de març.

1. Es pròfes d'ARSO de 6au entad aguesta setmana vos prepausam acabar eth "Power Point" que comencèrem en classa sus un país dera Union Europèa. Brembatz-vo'n que ne vedèrem un de modèl, eth des Païsi Baishi e que l'auem adjunhut ara fin deth document tà que vos servisque d'inspiracion:

A compdar d'aguesta imatge (cada un a era deth país qu'escuelhec) investigam (es diboishets dan moltes pistes sus qué parlar):

Nòm deth país (d'a on ven), des de quin an ei membre dera UE, com ei organizat eth país (províncies, departaments...), km², abitants, cap-lòc, drapèu, idiòma, govèrn, geografia (a on ei plaçat e termières), istòria (bèra donada interessanta), clima, economia, educacion, lòcs tà visitar, tradicions e curiositats, hèstes, gastronomia, espòrts, personatges famosi, etc.

Non ei obligatòri que gesquen toti aguesti punts sonque son idies.

Atencion ath lexic, ortografia e gramatica (màgers, accents, barbarismes, vocabulari, vèrbs...)

A compdar d'aguesta informacion qu'anaratz arremassant "imaginacion ath poder" tà hèr eth vòste Power Point.

Quan sigue prèst mo'lo hètz a arribar pera plataforma. Bon trabalh!

2. Tanben auratz de hèr tres dictades (ua deluns, ua dimèrcles e era auta dijaus). Se clicatz en aguesti enlaci vos i pòrte dirèctament.

Un viatge aqui cau:

1. Escotar era dictada clicant eth triangulet dera icona deth conilh.
2. Clicar eth requadre vermelh “Hèm memòria” tà repassar es punts ortografics importants d’aquera dictada.
3. Clicar eth triangulet dera icòna deth cargòlh, alavetz se dicte a pòga pòc tà que pogatz anar escriuent era dictada en requadre a on i met “Escriu”.
4. Fin finau, clicatz en requadre vermelh “Corregís” tà veir qué tal l’auetz hèt.

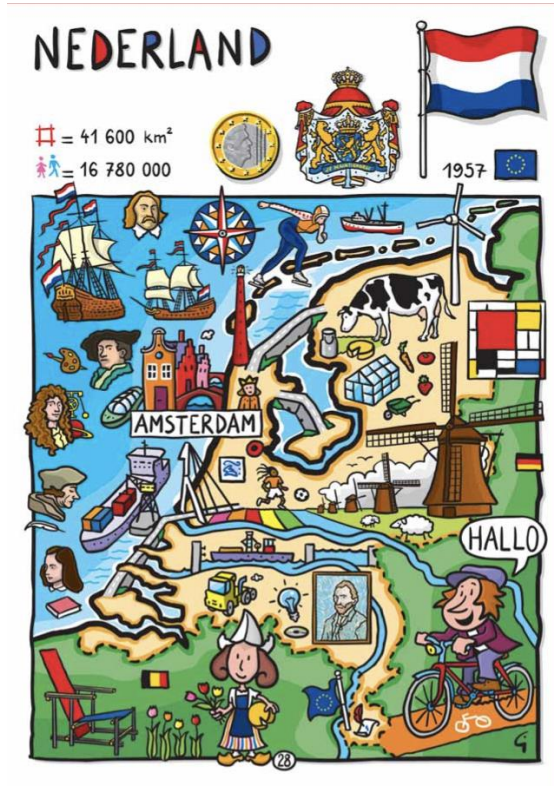
https://www.gencat.cat/llengua/oc_dictats/dictat_oc.html?captaclau=240

https://www.gencat.cat/llengua/oc_dictats/dictat_oc.html?captaclau=246

https://www.gencat.cat/llengua/oc_dictats/dictat_oc.html?captaclau=238

Modèl que vedérem en classa:

PAÏSI BAISHI

Païsi Baishi ei un país deth Reiaume des Païsi Baishi, membre dera Union Europèa des de 1957. Ei format per 12 províncies (Brabante Septentrional, Drente, Flevoland, Frisia, Güeldres, Groninga, Olanda Meridional, Olanda Septentrional, Limburgo, Overijssel, Utrecht e Zelanda). Tanben a ièrles en Carib. Complèten eth territòri neerlandés es municipalitats especiaus de Bonaire, Sant Eustaqui e Saba que son plan luenh, en Carib.

Païsi Baishi ocupe 41.600 km² e a 17,02 milions d'abitants en 2017.

Soent eth país ei coneishut coma Olanda, qu'ei ua region istorica fòrça importanta.

CAP-LÒC

Era sua capitau ei Amsterdam e eth prefixe telefonic ei +31.

DRAPÈU

Eth sòn drapèu ei format per tres franges horizontaus de color vermelh, blanc e blu.

IDIÒMA

Eth sòn idiòma oficiau ei eth neerlandés, mès tanben i a d'autres lengües reconeishudes e dialèctes (frison, limburgués, dialèctes deth baish sajón neerlandés, afrikàans, etc).

GOVÈRN

Es Païsi Baishi son un Reiaume e formen ua monarquia e per aquerò an un rei que se cride Guilhem Alexandre qu'ei maridat damb Maxima Zorreguieta e an tres hilhes (Amalia 14 ans, Alexia 12 ans e Ariane 10 ans).

GEOGRAFIA

Es Païsi Baishi son situadi en nòrd-oèst d'Euròpa e limiten ath nòrd e oèst tamb eth mar deth Nòrd, ath sud tamb Belgica e ar èst tamb Alemanha. Eth lòc mès naut des Païsi Baishi a ua nautada de 321 mètres.

Coma indique eth sòn nòm NEDERLAND, eth territòri deth país ei format per tèrres (land) baishes (neder) des quaus, ua quatau part son plaçades ath nivèu deth mar o por dejós d'aguest. Per açò des dera epòca medievau comencèren a construir un complèxe sistèma tà trèir era aigua pr'amor que soent s'inondauen pera mar e pes arrius (Rin). Mès en 1953 era mar deth Nòrd inondèc eth país e moriren 2.000 personas, alavetz se metec en marcha eth Plan Delta e construïren ua barrèra de tempèsta (Oosterscheldekering) qu'ei ua des sèt meravilhas deth mon.

CLIMA

Es Païsi Baishi an un clima moderat perque son a pròp dera mar e eth terren ei planèr. Plò soent en ostiu pendent fòrça dies seguidi. Gèr e hereuèr son es mesi mès heiredi der an (nhèue, plò e peiregue) e junhsèga e agost es mès caudi.

Es Païsi Baishi ei un des païsi que mès patís eth cambi climatic. Es inondacions que produsís era mar e eth desbordament des arrius pòt èster plan perilhós.

ECONOMIA

Es Païsi Baishi an ua economia des mès desvolopades deth mon. Son es ueitau deth mon.

Eth pòrt de Ròterdam ei eth mès gran de tota Euròpa e eth que mès trafic a (importacions e exportacions).

Era moneda des Païsi Baishi ei er euro (€).

EDUCACION

Era educacion elementau va des 4 enquias 12 ans. Des des 5 ans ei obligatòri. A partir des 12 ans se pòt escuèlher: educacion preparatòria de nivèu miei (4 ans), educacion generau contunhada (5 ans) o educacion scientifica preparatòria (6ans). Dempús era universitat, es masters...

LÒCS TÀ VISITAR

Es ciutats mès importantes son: Amsterdam (cap-lòc), Ròterdam (pòrt de mar), La Haya (cap-lòc administratiu), Maastricht (ciutat mès antica), Gouda (mercat deth hormatge toti es dijaus) e Utrecht (era tor Dom dera glèisa mès nauta e antica des Païsi Baishi).

Es lòcs mès importants tà visitar en Amsterdam son: eth musèu de Van Gogh, eth Rijksmuseum e era casa d'Ana Frank.

TRADICIONS E CURIOSITATS

Eth país ei coneishut popularament pes sòns molins de vent (declaradi Patrimòni dera Umanitat per a UNESCO), es esclòps de husta, es tulipes, es bicicletes (son eth medi de transpòrt mès important deth país) e era tolerància social (permeten eth matrimòni entre eth madeish sèxe, era transexualitat, era eutanàsia e es drògues).

Era vaca olandesa de raça frisona ei era mielhor vaca leitèra deth mon (pòden dar 80 litres de lèit) e es oelhes de raça texel viuen ena ièrla de Texel a on i a mès oelhes que persones (14.000).

Es neerlandesi figuren entre es poblacions mès nautes deth mon, tamb 1,84 mètres es òmes e 1,71 es hemnes.

HÈSTES

Sinterklaas se celèbre en deseme, as mainatges e mainades qu'an estat braves les dan resents.

Eth dia deth Rei es neerlandesi celèbren er aniversari deth rei enes carrèrs tamb concèrts musicaus.

GASTRONOMIA

Era prumèra carròta iranja se cultivèc enes Païsi Baishi en sègle XVI e ac heren exprèssament entà qu'eth color deth vegetau coïncidisse tamb eth color dera casa reiau olandesa d'Orange.

Es neerlandesi mingen fòrça pan e truhes. Entà esdejoar e enes hèstes ei tipic eth beschuit (ua torrada redona untada tamb boder e diferents sabors). Un des plats nacionaus ei er erwtensoep (ua sopa de cedes) e eth hutspot (estofat de carn tamb purè de truhes e carròta e ceba fregida). Son populars es hormatges (Gouda, Edam e Leyden). Tanben cau parlar der entrepan d'arenque (haring broodje). Eth doç mès coneishut ei eth stroopwafels (galhetes farcides de siròp). Era bièra=cervesa olandesa ei coneishuda en tot eth mon (Heineken).

Enes Païsi Baishi normaument seguissen aguest orari de minjars: esdejoar fòrt (doç e salat) d'ora peth maitin, dinar leugèr tà meddia (un sandwich) e sopar entre es 18-20 ores.

ESPÒRTS

Un des espòrts mèns importants deth país ei eth ciclisme.

Eth fotbòl ei molt popular (Ajax d'Amsterdam).

Tanben destaque era natacion tamb grani nadadors, er atletisme, era equitacion, es arts marciaus (kickboxing), hockey...

En Amsterdam i a molti carrils tà patinar tamb patins en linha.

En Circuit d'Assen se cor eth Gran Premi mondiau de motociclisme.

En beisbòl son es melhors d'Europa gràcies as territòris neerlandesi deth Carib

(Aruba e Curazao).

PERSONATGES FAMOSI

I a persones d'origina neerlandesa famoses:

Erasmus de Rotterdam ei un intellectuau deth sègle XVI qu'auèc molta influéncia ena vida culturau deth sòn país e d'Europa. Des de 1985, en sòn aonor, se da eth prèmi Erasmus (umanitats, sciéncias sociaus e art).

Vincent Van Gogh, El Bosco e Rembrandt, famossíssims pintors.

Zacharias Janssen, inventor deth microscòpi.

Pieter Zeeman, prèmi Nobèl de fisica en 1902.

Audrey Hepburn, actritz.

Era empresa olandesa Philips inventèc era cinta cassette, era cinta de vidèo e eth CD.

Johan Cruyff, jogador de fotbòl, entrenador deth Barça e guanhador deth balon d'òr tres còps.

Inge de Bruijn, recòrd mondiau de natacion.

Fanny Blankers-Koen, atleta guanhadora de 4 medalhes d'aur enes Jòcs Olimpics de Londres.

Anky van Grunsven, guanhadora de 8 medalhes olimpiques en equitacion.

Anton Corbijn, fotograf e director de cinèma.

Karen Mulder, modèl.

The Vengaboys, banda musicau.

Eva Simons, cantaira e actritz